

Dr.Ir. Arnold J.H. van Vliet
Bioloog
Leerstoelgroep Milieusysteemanalyse
Wageningen University
Postbus 47
6700 AA Wageningen
Tel: 0317 485091
Email: arnold.vanvliet@wur.nl
Internet: www.natuurbericht.nl, www.natuurkalender.nl

Betreft: reactie op ontwerp Natuurwet
Wageningen, 18-11-2011

Aan de Staatssecretaris
Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie
De heer Dr. H. Bleeker
Postbus 20401
2500 EH Den Haag

Geachte heer Bleeker,

Hieronder wil ik een antwoord geven op de vragen die horen bij de consultatie op de nieuwe Natuurwet.

(1) Dragen de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de huidige natuurwetgeving bij aan de balans tussen ecologie en economie?

Nee. De voorgestelde wijzigingen heffen de bescherming op van veel planten- en diersoorten en van veel verschillende leefgebieden. Het is zeer waarschijnlijk dat de druk op natuur op veel plaatsen sterk zal toenemen als de bescherming wordt verminderd. De balans zal sneller doorslaan naar de economie omdat in deze samenleving economische en daarmee vaak korttermijn of persoonlijke/lokale belangen zwaarder zullen wegen dan het algemene, publieke en lange termijn belang die natuur in zich heeft.

Het is inderdaad zo dat in de huidige situatie de aanwezigheid van enkele individuen van een beschermde soort de plannen voor de aanleg van huizen, bedrijven, wegen of andere economische activiteiten kan dwarsbomen en de realisatie ervan kan verhinderen. Dat is lastig voor de mensen, bedrijven of overheden die er mee te maken hebben maar ergens moeten er grenzen gesteld worden anders blijft er weinig natuur over in ons land. Het feit dat van elke soortgroep al minimaal een derde van de soorten bedreigd is in ons land geeft aan dat de natuur in Nederland onder grote druk staat. Zonder voldoende bescherming door wetten die kijken naar het grotere ecologische belang zal de situatie verder verslechteren.

Het verwachte effect van de wet is dat taken en verantwoordelijkheden uit het wetsvoorstel natuur dichter bij burger en ondernemer worden belegd (in principe bij provincie). De kennis van burger en ondernemer van natuur is bedroevend laag in ons land. Als zij voor de keuze worden gesteld om voor natuur of voor hun eigen belangen te kiezen is het waarschijnlijk dat de balans doorslaat naar het eigen belang. Het oppervlak natuur is nog stukken lager dan dat we de afgelopen jaren in Nederland wilden realiseren. De ambitie wordt nu ook nog eens substantieel naar beneden bijgesteld. Daarbij is de natuur grotendeels gefragmenteerd en op veel plaatsen van lage tot zeer lage kwaliteit als gevolg van een groot aantal milieuproblemen (verzuring, vermesting, verdroging, verstoring, etc.). Een goede organisatie, ontwikkeling en beheer is niet gebaat bij een fragmentatie van bevoegdheden naar provinciale of lokale schaal. Het voorkomen van planten en dieren houdt niet op bij de grens van een provincie of van een land. Nu al zijn er grote problemen bij de inrichting, ontwikkeling en beheer van natuurgebieden die op de grens van twee provincies liggen. Als we kijken naar de Randstad dan zien we dat de organisatorische

fragmentatie bij het organiseren en afstemmen van het openbaar vervoer op grote problemen en inefficiëntie stuit. Dat zal bij natuur niet anders zijn.

De consequentie van de nieuwe Natuurwet is dat grote aantallen natuurgebieden niet meer beschermd zullen worden. Dit zal ten koste gaan van de al gehele natuurkwaliteit. Een van de vele voorbeelden zijn de Blauwgraslanden gelegen in het gebied tussen Ede, Veenendaal en Ede. Het is het grootste aaneengesloten blauwgrasland gebied van Nederland. In totaal is er nog maar 30 hectare in heel Nederland aanwezig. De nieuwe wet zal de instandhouding van deze gebieden, die al onder zware druk vanuit de lokale politiek en de plaatselijke landbouw staan, onmogelijk maken. Het herstellen van deze gebieden of het opnieuw realiseren op een andere plaats (omdat we dat als Nederland in Europees perspectief verplicht zijn) zal vele malen meer kosten dan het in stand houden van de bestaande gebieden. Ook in dat opzicht zal de balans tussen economie en natuur verstoord worden en het de maatschappij als geheel meer geld kosten op de lange termijn dan het economisch gewin van enkelen op de korte termijn.

Tenslotte gaat een achteruitgang van kwaliteit en kwantiteit ten koste van de vele functies en waarden die de natuur heeft. De afgelopen jaren wordt wereldwijd steeds duidelijker dat de natuur ons vele diensten leveren die ons veel kosten besparen (verbeteren water-, lucht- en bodemkwaliteit, beheersing ziekten en plagen, recreatie/ontspanning, etc.). We staan nog maar aan het begin van het kwantificeren van de waarden van al deze diensten maar het is al wel duidelijk dat die substantieel zijn. Het blijkt echter nog wel een probleem om die waarden op lokale en regionale schaal te kwantificeren waardoor ze nog moeilijk in de afwegingen tussen behoud/herstel van natuur en het stimuleren van andere ontwikkelingen meegenomen kunnen worden. Een afname van de natuurkwaliteit en kwantiteit zal met grote zekerheid een afname van de levering van allerlei diensten betekenen en daarmee voor economische schade zorgen.

(2) Is het voorliggende wetsvoorstel voor de praktijk duidelijk en uitvoerbaar?

Nee. Voor veel soorten geldt enkel nog maar een zorgplicht. Het is echter vaag omschreven wat er onder verstaan wordt. Het is zo omschreven dat mensen of organisaties die dat willen zich er zeer eenvoudig van kunnen onttrekken. In Artikel 1.8 lid 2c wordt namelijk gesteld dat voor zover gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt worden of ongedaan dienen worden gemaakt. Daarmee kun je alle kanten op.

(3) Heeft u verder nog opmerkingen over de inhoud van het wetsvoorstel en de toelichting?

De nieuwe natuurwet neemt Europese en internationale verplichtingen als uitgangspunt of eigenlijk als ambitieniveau. Dit is zeer teleurstellend. Hiermee toont deze overheid geen enkele ambitie en durf als het gaat om het versterken van de positie van natuur in onze samenleving. Juist in het internationale perspectief is het belangrijk en noodzakelijk dat er landen zijn die verder durven te gaan dan wat er internationaal is uitonderhandeld. De toestand van de biodiversiteit wereldwijd is zeer zorgwekkend. Grootschalige studies als de Millennium Ecosystem Assessment en de Global Biodiversity Outlook van de Conventie voor Biodiversiteit laten daar geen misverstanden over bestaan.

Als zelfs de meest welvarendste landen waartoe Nederland gelukkig bij hoort niet in staat zijn om de eigen biodiversiteit te behouden en te beschermen op een hoogstaand niveau, hoe kunnen we dan andere landen, die het sociaal-economische veel minder goed hebben vragen om zich in te spannen om de biodiversiteit in hun land te behouden. Nederland behoort niet tot de 34 zogenaamde Biodiversiteits hotspots zoals ze geïdentificeerd zijn door Conservation International. In deze hotspots komt grofweg de helft van alle planten- en diersoorten die op deze aarde te vinden zijn voor. Stuk voor stuk zijn deze gebieden al minimaal zeventig procent in areaal achteruit gegaan. Samen bedekken ze nog maar 2,3 procent van het aardoppervlak. De wereldbevolking heeft de natuurlijke rijkdommen die de biodiversiteit in zich heeft nodig om de uitdagingen van de toekomst het hoofd te bieden (bijvoorbeeld genetische bronnen voor intensievere landbouw, voedselvoorziening, drinkwater en wederom vele andere diensten die de biodiversiteit ons levert). Ook de Nederlandse economie is vaak onzichtbaar afhankelijk van de biodiversiteit die buiten ons land voorkomt. Als wij dan al niet de wil en investeringen kunnen opbrengen

om de natuur die nog over is te beschermen en de hoeveelheid en kwaliteit van natuur in ons land te substantieel te vergroten dan geven we een verkeerd signaal af naar de internationale gemeenschap.

Met vriendelijke groet,

Dr. Ir. Arnold J.H. van Vliet